

VIRUSINĖ INFEKCIJA KARŠTO VANDENS SISTEMOJE – (NE)PRIEŽIŪROS PASEKMĖ

Daugiabučių karšto vandens sistemos turi daug privalumų, nes yra patogų, kai atsukus čiaupą iškart bėga karštas vanduo, *gyvatukai* šildo vonios patalpas, o prireikus galima kažką greitai išdžiovinti tiek žiemą, tiek vasarą. Tačiau šių sistemų nepriežiūra arba netinkamas energijos taupymas kelia riziką gyventojams susirgti infekcine liga – legionelioze (legionierių liga). Nuo 2010 m. Lietuvoje nustatyta daugiau nei 100 susirgimų legionelioze atvejų.

Legionella bakterijos aplinkoje plačiai paplitusios: vandens telkiniuose, dumble, dirvoje, gamybinės ir visuomeninės paskirties objektų karšto ir šalto vandens apytakos sistemose. Vandens temperatūra yra esminis veiksnys, lemiantis vandens tiekimo sistemų kolonizavimą šiomis bakterijomis bei susirgimų legionelioze riziką. Legionierių ligos sukėlėjams (Legionella bakterijoms) palankiausia daugintis vandens temperatūra yra 20–45°C. Žemesnėje nei 20°C ir aukštesnėje nei 60°C Legionella bakterijos nesidaugina, tačiau šaltame vandenyje gali išlikti ramybės būsenoje, o pasiekus joms palankią vandens temperatūrą – pradėti daugintis.

Pagrindinė prieinama legioneliozės rizikos mažinimo priemonė yra tinkamas karšto ir šalto vandens temperatūrų režimo palaikymas. **Karšto vandens temperatūra čiaupuose turėtų būti 50–60 °C**, šalto – mažesnė kaip 20 °C.

Lietuvos higienos normos HN 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės [reikalavimai](#)“, patvirtintos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-455, 65.2 papunktyje nurodyta, kad karšto vandens temperatūra vartotojų čiaupuose turi būti ne žemesnė kaip 50 °C (išmatavus temperatūrą po 1 min., kai buvo atsuktas čiaupas ir paleistas vanduo), sudarant technines prielaidas vandens tiekimo sistemoje vandens šildytuve karšto vandens temperatūrą padidinti, kad vartotojų čiaupuose ji būtų ne žemesnė kaip 65 °C. Karšto vandens sistemų įrengimą reglamentuojančiame Statybos techniniame reglamente STR 2.02.01:2004 „[Gyvenamieji pastatai](#)“ 256.5 papunktyje taip pat nurodyta, kad temperatūra karšto vandens čiaupe turi būti ne žemesnė nei 50 °C. O Karšto vandens sistemų įrengimo [taisykliu](#), patvirtintų energetikos ministro 2017 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. 1-196, 9 straipsnis patikslina, kad karšto vandens temperatūra naudojimo vietoje turi būti ne žemesnė kaip 50 °C ir ne aukštesnė kaip 60 °C.

Vadovaujantis Pastato šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros tvarkos [aprašo](#), patvirtinto energetikos ministro 2009 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 1-229, 20 punktu, daugiabučio namo šildymo ir **karšto vandens sistemos priežiūrą (eksploatavimą) organizuoja ir už ją atsako bendrojo naudojimo objektų valdytojas (administratorius)**. Bendrojo naudojimo objektų valdytojas pats vykdo daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos technologinį valdymą ir techninę priežiūrą (eksploatavimą) arba su daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkų išrinktu priežiūrėtoju sudaro daugiabučio namo šildymo ir karšto vandens sistemos priežiūros (eksploatavimo) sutartį. Daugiabučių namų karšto vandens sistemų valstybinę kontrolę ir priežiūrą vykdo Valstybinė energetikos reguliavimo taryba.

Atkreiptinas dėmesys, kad teisės aktuose nėra nustatytų detalių reikalavimų vykdyti karšto vandens profilaktinę terminę dezinfekciją. Apskritai profilaktiniai temperatūros pakėlimai nėra absoliučiai veiksminga legioneliozės prevencijos priemonė, nes yra trumpalaikė. Pagrindine prevencijos priemone laikytinas nuolatinis karšto vandens temperatūros režimo palaikymas vamzdinių sistemoje. Jeigu karšto vandens temperatūra net ir jam nubėgus mažesnė kaip 50 °C, daugiabučių gyventojai turi nedelsiant informuoti savo pastato administratorių ar bendriją.

Tyrimai rodo, kad legionellos bakterijų koncentracija gali padidėti karšto vamzdyno atšakose nuo stovų į virtuvės ar vonios prietaisus, kur nėra nuolatinės karšto vandens cirkuliacijos. Patartina prieš pradėdant naudoti karštą vandenį leisti jam nubėgti ir pradėti naudoti tik tuomet, kai jo temperatūra pasiekia 50 °C ar daugiau laipsnių.

Tinkamai priežiūrėkime ir naudokime karšto vandens sistemas pastatuose ir būsime sveiki bei saugūs.